

**ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВЕ СУДОЧИНСТВО
ВІДПОВІДНО ДО КОНВЕНЦІЇ
ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ
І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД**

П. ГУЙВАН
*кандидат юридичних наук,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Полтавського інституту бізнесу
Міжнародного науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая,
заслужений юрист України*

Україна Законом від 17 липня 1997 р. «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» ратифікувала Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція). Згідно з цим документом наша держава повністю визнає на своїй території дію ст. 46 Конвенції щодо визнання обов'язковою без укладення спеціальної угоди юрисдикцію Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ, Суд) в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції. У подальшому був прийнятий Закон України від 23 лютого 2006 р. «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», у ст. 17 якого зазначено, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику ЄСПЛ як джерело права.

Такі дії сприймаються як рух України в напрямку європейської демократії в

царині судочинства. Одночасно це покладає на неї обов'язок неухильно додержуватися зобов'язань відповідно до цього міжнародно-правового документа, вимагає організувати свою правову систему таким чином, щоб забезпечити реальне гарантування передбаченого Конвенцією права на судовий захист. У прикладному значенні безпосередніми джерелами належної процесуальної поведінки національних судів при розгляді справ є рішення ЄСПЛ, який покликаний втілювати приписи Конвенції у правозастосовній площині. Тож рішення Суду є тим фактором, що спонукає ретельніше придивитися до ефективності існуючих у державі правозастосовних механізмів та організації судової влади. Це також дає змогу усунути прогалини у правовій системі держави, забезпечити певні організаційні та нормотворчі заходи з метою подолання передумов, які призводять до того, що порушене право особи не набуває належного захисту в межах національного правосуддя.

Відповідно до Конституції України судовий захист порушених прав особи визнається одним із найбільш ефективних та надійних, він гарантується усім суб'єктам відносин. Крім того, через реалізацію права на справедливий суд здійснюються дієва гарантія захисту будь-яких матеріальних прав особи, як майнового, так і немайнового характеру. Оскільки до правового статусу особи належать різні права, більшість із яких є предметом правової охорони Конвенції, їхній захист неодмінно відбувається у порядку, дотичному до принципів, пов'язаних зі справедливістю правосуддя.

Питання справедливості судочинства у наукових працях проаналізоване багатьма дослідниками, серед яких: Ж.-Р. Бержел, О. Бойков, В. Бринцев, В. Городовенко, В. Долежан, В. Комаров, М. І. Козюбра, В. Лазарева, І. Марочкін, Л. Москвич, Е. Мурадян, В. Нор, М. Погорецький, А. Селіванов, В. Сердюк та ін. Водночас ці науковці переважно вивчали питання у рафінованому вигляді в контексті виключно європейських стандартів правосуддя, визначених у ст. 6 Конвенції. Проблематика справедливого суду при захисті конкретних прав особи, що захищаються цим нормативно-правовим документом, не набула достатнього рівня дослідженості, тож потребує подальшого наукового вивчення та конкретних рекомендацій.

Мета статті — на основі аналізу правових підходів українських і зарубіжних фахівців, напрацювань ЄСПЛ дослідити сутність поняття «справедливий суд» задля усвідомлення його практичного використання у сфері національного судоустрою.

Конвенція передбачає можливість звернення заявника зі скаргою до ЄСПЛ тільки після того, як він вичерпає усі можливі заходи правового захисту у своїй державі, тобто коли національні суди усіх чи принаймні вищих інстанцій відмовили заявникові

у захисті. Відтак, вільно чи невольно, заявник, оскаржуючи до ЄСПЛ, наприклад, порушення його права на свободу вираження поглядів, свободу думки, совісті і релігії, також заявляє про недотримання країною-відповідачем принципів справедливого судочинства, у результаті чого особа не змогла знайти захисту свого права у своїй державі. Зокрема, відповідно до позиції Суду розширюється застосування положень ст. 6 до проваджень, які можуть мати пряме й істотне значення для приватного життя особи (рішення у справі «*Alexandre v. Portugalu*» («Алешандрі проти Португалії») пункти 51, 54) [1]. ЄСПЛ також постановив, що ст. 6 застосовується у провадженнях, які стосуються соціальних питань, зокрема провадження щодо звільнення працівника приватної фірми (рішення у справі «*Buchholz v. Germany*» («Буххольц проти Німеччини»), пункти 46–48) [2]).

Тож детально дослідимо зв'язок порушення права особи на справедливий суд із порушенням права на повагу до приватного і сімейного життя, що захищається ст. 8 документа. Так, у справі «Хант проти України» заявник скаржився на підставі ст. 8 Конвенції на невинуватне втручання у його приватне та сімейне життя у зв'язку з заборонаю на в'їзд в Україну, де проживає його син, а також у зв'язку з позбавленням його батьківських прав. Він також стверджував, що суди порушили його право на справедливий суд (ст. 6 Конвенції), знехтувавши процесуальними правами, оскільки його не повідомили про місце і час слухання справи й він особисто не отримав жодного документа, який стосувався його справи, зокрема і судових рішень. При цьому національні суди ухвалювали рішення, ґрунтуючись виключно на доводах, наданих його колишньою дружиною і свідками з її боку. ЄСПЛ визнав обидві скарги прийнятними і наголосив на різниці суті інтересів, які захищаються

статтями 6 та 8 Конвенції. Стаття 6 гарантує процесуальні права, зокрема «право на суд» при визначенні «прав та обов'язків цивільного характеру». Водночас мета, яку має ст. 8, є ширшою: забезпечити належну повагу, зокрема, до сімейного життя. Саме різниця у гарантіях, які надають статті 6 та 8, може за певних обставин справи виправдати розгляд однакових фактичних обставин з погляду їхньої відповідності обом статтям (рішення у справі «*McMichael v. United Kingdom*» («Мак-Майкл проти Сполученого Королівства»), п. 91) [3] та «*Thomas Richard and Carina Maria Sylvester v. Austria*» («Сильвестр проти Австрії»), п. 76 [4]).

На жаль, в Україні нині відсутнє будь-яке узагальнення судової практики з питань захисту персональних даних. Відтак мають місце порушення як відповідними виконавчо-розпорядчими органами, так і національними судами прав особи, що кваліфікується європейською правозастосовною інституцією як порушення ст. 8 Конвенції щодо права на повагу до приватного і сімейного життя. При цьому Україна порушує не лише загальновизнані європейські правила щодо захисту персональних даних та охорони конфіденційної інформації про фізичну особу, а й свої власні закони, які мають забезпечити захист інформації про особу від незаконної обробки. Дуже часто адміністрації українських установ та організацій без будь-якого дозволу з боку своїх працівників і навіть повідомлення їх про це збирають та обробляють персональні дані, а суди вважають такі дії можливими, оскільки, на їхню думку, вони викликані інтересами роботодавця.

Тим часом українське, і тим паче міжнародне законодавство (яке, до речі, є джерелом національного права) оцінюють такі вчинки зовсім по-іншому. Нині стан законодавства про захист персональних даних в Україні такий. Держава з 2010 р. є учасником Страс-

бурзької конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, тож цей міжнародний документ є частиною внутрішнього законодавства України. У статті 2 якого передбачено, що термін «персональні дані» означає будь-яку інформацію, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною. Крім того, правила щодо захисту персональних даних містяться у законах України. Так, у червні 2010 р. прийнятий Закон України «Про захист персональних даних» (далі — Закон), у ст. 2 якого також вказується, що персональні дані — відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Згідно зі ст. 5 Закону інформація про особу поділяється на конфіденційну інформацію та інші персональні дані; у ст. 6 наголошується, що не допускається обробка даних про фізичну особу, які є конфіденційною інформацією, без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Поняття «конфіденційна інформація» було офіційно розтлумачене Конституційним Судом України (далі — КСУ). У своєму рішенні він дав тлумачення поняття «конфіденційна інформація» у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України у справі № 2-рп-2012 від 20 січня 2012 р. Даючи офіційне тлумачення частин 1, 2 ст. 32 Конституції України, КСУ зазначив, що «інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) — це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність,

освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування. Така інформація про фізичну особу та членів її сім'ї є конфіденційною і може бути поширена тільки за їх згодою, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини».

Отже, орган конституційної юрисдикції вказав, що практично будь-яка інформація про особу є конфіденційною і може оброблятися (збиратися, використовуватися тощо) лише за згодою відповідного суб'єкта цих даних. Рішення КСУ є обов'язковими до виконання на території України (ст. 150 Конституції України). При цьому у рішенні не йдеться про те, що для кваліфікації інформації конфіденційною має значення, у яких відносинах перебувають особа, що обробляє персональні дані у вигляді конфіденційної інформації, та суб'єкт таких даних: в адміністративних, господарських, цивільних чи трудових. У кожному разі важливо лише те, що відбувається обробка конфіденційної інформації про іншу особу і вона має здійснюватися виключно за згодою носія таких даних. Саме цей підхід відповідає сучасному розвитку європейського законодавства в сфері охорони особистих немайнових прав фізичної особи та букві норм міжнародного права у цій царині, зокрема Конвенції.

Однак українське правосуддя із цього приводу керується далі не євро-

пейськими принципами. Прикладом може бути справа № 553/3599/15-ц [5]. У ній позивач заявив вимогу про визнання незаконними дій роботодавця, який, не повідомивши працівника, почав збирати персональні дані про нього, зокрема шляхом отримання від Приватного акціонерного товариства «МТС Україна» в електронному вигляді інформації про телефонні розмови у міжнародному роумінгу впродовж періоду з січня 2014 р. по січень 2015 р. А коли дані були вже зібрані, відмовився надати доступ позивачеві до його персональних даних, зібраних роботодавцем. Зібрана роботодавцем інформація є персональними даними позивача, і її обробка, зокрема збирання і використання, мають відповідати встановленим у законі правилам. Безперечно, зібрана та використовувана роботодавцем інформація повністю відповідає наданому КСУ визначенню і є персональними даними працівника у вигляді конфіденційної інформації про нього. Зібрана інформація дає змогу ідентифікувати особу, що використовує телефон, місце її перебування та дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї.

Утім, незважаючи на закон, усі судові інстанції, що розглядали спір в Україні (Ленінський районний суд у місті Полтава, рішення від 16 грудня 2015 р., Апеляційний суд Полтавської області, ухвала від 26 січня 2016 р. та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ухвала від 14 квітня 2016 р.), відмовили у задоволенні позовних вимог. Причиною відмови у задоволенні позовних вимог українські суди вказують те, що, на їхню думку, законодавство про захист персональних даних та конфіденційної інформації не поширюється на відносини між працівником і роботодавцем. Суди вважають, що оскільки сторони спору перебувають у трудових відносинах, збір інформації роботодавцем про

працівника без згоди та навіть повідомлення останнього є законним. Українські правозастосовні органи у своїх рішеннях помилково встановили, що збирання роботодавцем інформації про особу не регулюється законодавством України про захист персональних даних і відповідно зібрана інформація про особу не є персональними даними. Суди не вважають зібрану про відповідача інформацію персональними даними і для регулювання відносин, що були предметом судового спору, відмовилися застосовувати відповідне законодавство України. Мотивовано такий висновок тим, що позивач і відповідач на час спірних взаємин перебували у трудових відносинах, а вчинення роботодавцем будь-яких дій, зокрема і щодо обробки інформації про працівників, не є відносинами, що регулюються законодавством про захист персональних даних.

Тим часом таке тлумачення законів України та міжнародних документів, підписаних Україною, є неправильним. Адже в усіх внутрішньо-українських та міжнародних актах, що регулюють ці питання, характер поняття «персональні дані» не пов'язаний із тим, у яких відносинах — адміністративних, трудових, фінансових чи інших перебувають суб'єкт персональних даних та особа, що їх обробляє. Отже, відразу впадає в око методологічна помилка судів щодо кваліфікації інформації, зібраної роботодавцем про працівника, що, зрештою, призвело до ухвалення незаконних судових рішень. Адже обробка персональних даних у сфері трудових відносин прямо віднесена до сфери регулювання Законом. При цьому в ст. 7 наведені особливості обробки персональних даних при наявності між сторонами трудових відносин: «у разі здійснення прав та виконання обов'язків володільця у сфері трудових правовідносин відповідно до закону із забезпеченням відповідного захисту, дозволяється обробка персональних даних про расове або

етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних». Як бачимо, Закон відносить до персональних даних і інформацію, зібрану та оброблювану правоволодільцем у трудовій сфері. Однак, попри те, що ст. 7 Закону дозволяє роботодавцеві за певних обставин обробляти персональні дані працівника, перелік таких персональних даних, що можуть оброблятися володільцем у сфері трудових відносин, має обмежений характер і є виключним. У ньому немає можливості обробки персональних даних особи, що стосуються її місця перебування і таких, що інформують про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї. Тож за будь-яких обставин роботодавець, отримуючи від ПрАТ «МТС Україна» інформацію про місце перебування і спрямованість дзвінків особи у міжнародному роумінгу, повинен був попередньо отримати згоду суб'єкта немайнового права. Отже, було порушено як Конституцію України, так і вимоги спеціального українського та міжнародного законодавства про захист особистих немайнових прав особи на свої персональні дані.

Слід також відзначити порушення права особи на доступ до персональних даних у вигляді конфіденційної інформації про неї, зібраної роботодавцем. Суди України визнали правомірною відмову позивачеві у доступі до цієї інформації, а тому він не мав змоги ознайомитися із зібраними персональними даними про себе. Водночас згідно з Конституцією України та Законом кожен громадянин має право знайти в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою

захищеною законом таємницею. Відповідно до ст. 8 Закону суб'єкт персональних даних має право: 1) знати про джерела збирання, місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження або місце проживання (перебування) володільця чи розпорядника персональних даних або дати відповідне доручення щодо отримання цієї інформації уповноваженим ним особам, крім випадків, встановлених законом; 3) на доступ до своїх персональних даних; 4) отримувати не пізніше як за тридцять календарних днів з дня надходження запиту, крім випадків, передбачених законом, відповідь про те, чи обробляються його персональні дані, а також отримувати зміст таких персональних даних; 7) на захист своїх персональних даних від незаконної обробки та випадкової втрати, знищення, пошкодження у зв'язку з умисним приховуванням, ненаданням чи несвоєчасним їх наданням, а також на захист від надання відомостей, що є недостовірними чи ганьблять честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи; 8) звертатися зі скаргами на обробку своїх персональних даних до Уповноваженого або до суду. Попри численні звернення позивача до роботодавця, останній щоразу надавав відмову, а українські суди визнали такі дії законними. Тож заявник, використавши усі можливості правового захисту, що існують у його країні, звернувся до ЄСПЛ із позовом до держави Україна про захист своїх прав (заява № 46704/16).

Практика Суду свідчить про те, що поняття «приватне життя» не може тлумачитися в обмежувальному значенні. Зокрема, повага до приватного життя передбачає право на встановлення і розвиток відносин з іншими людьми; крім того, немає принципових підстав вважати, що поняття «приватне життя» не може охоплювати діяльність професійного чи ділового характеру (рішення у справі «Німець проти Німеччини», пункти 29–32) [6]. Суд наголосив, що збері-

гання даних, які стосуються «приватного життя» особи, належить до сфери застосування п. 1 ст. 8 (рішення у справі «*Leander v. Sweden*» («Ліндер проти Швеції»), пункти 47, 49, 57) [7].

У справі «*Copland v. the United Kingdom*» («Копланд проти Сполученого Королівства») ЄСПЛ визнав порушення ст. 8 Конвенції щодо моніторингу інформації про телефонні дзвінки, використання електронної пошти чи інтернету працівницею за відсутності відповідного закону для такого втручання, хоча не виключив ситуації, що такий моніторинг може в деяких випадках бути визнано «необхідним у демократичному суспільстві» і з законною метою, проте, з огляду на відсутність законності втручання, ЄСПЛ не розглядав питання необхідності в цій справі (пункти 41, 43, 44) [8]. Суд неодноразово констатував порушення права на повагу до приватного життя у справах проти України. Так, наприклад, у рішенні у справі «*Panteleyenko v. Ukraine*» («Пантелеєнко проти України», п. 56) [9] ЄСПЛ зазначив, що як зберігання державними органами інформації про особисте життя людини, так і її використання є порушенням права на повагу до особистого життя, гарантованого п. 1 ст. 8 Конвенції (рішення у справі «*Ротару проти Румунії*», п. 46) [10]. У рішенні «*Sergey Volosyuk v. Ukraine*» («Сергій Волосюк проти України», пункти 81, 82) [11] ЄСПЛ розкрив основні вимоги до права на повагу до приватного й сімейного життя і кореспонденції, гарантованого ст. 8 Конвенції, він також зазначив, що таке втручання суперечить цій статті, якщо воно здійснюється не «згідно з законом», не має однієї або декількох легітимних цілей, зазначених у п. 2 ст. 8 Конвенції, а також не є «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення цих цілей (рішення у справах «*Silver and Others v. the United Kingdom*» («Сільвер та інші проти Сполученого Королівства»), п. 84 [12], «*Campbell v. the*

United Kingdom» («Кемпбелл проти Сполученого Королівства»), п. 34 [13] та «*Petra v. Romania*» («Петра проти Румунії»), п. 36 [14]). Словосполучення «згідно з законом» не лише вимагає дотримання національного закону, а й стосується його якості. Суд нагадує, що національне законодавство має з достатньою чіткістю визначати межі та спосіб здійснення відповідного дискреційного права, наданого органам влади, щоб забезпечувати громадянам той мінімальний рівень захисту, на який вони мають право згідно з принципом верховенства права в демократичному суспільстві.

Як свідчить українська правозастосовна практика, національні суди застосовують рішення ЄСПЛ як джерело права за відсутності конкретного нормативного припису вітчизняного законодавства, який опосередковував би порядок вирішення конкретної справи по суті. Це відповідає європейським принципам: коли Конвенція є правовою основою, на яку може посилатися заявник, сам національний суд має звернутися до необхідної норми цього міжнародного акта [15, 452]. При цьому повинен враховуватися широкий суспільний контекст функціонування системи правосуддя. Це досягається, зокрема, шляхом виокремлення таких чинників, як поєднання формальної (інституційної) незалежності судової системи та фактичного зв'язку всіх еле-

ментів влади, загальна соціально-політична ситуація у країні, рівень міжнародно-правової культури судочинства (знання суддями відповідних норм, орієнтація на їхнє застосування, ціннісне ставлення тощо) [16, 159].

Підсумовуючи, варто зазначити, що головним правовим механізмом, покликаним здійснювати нагляд за дотриманням суддями принципів справедливого судочинства, зокрема у сфері правової охорони приватного життя особи, є правило про дотримання стандартів ЄСПЛ, викладених у його рішеннях. Вони забезпечують гарантії, передбачені у ст. 6 Конвенції. З цією метою державі необхідно вчинити комплекс заходів організаційного та дисциплінарного порядку, як то передбачено Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». Зокрема, слід удосконалити українське національне законодавство згідно з європейськими стандартами, проводити систематичне дослідження правозастосовної практики та здійснювати її узагальнення з метою досягнення справедливості правосуддя, регулярні навчання суддів задля недопущення ухвалення рішень, які суперечать практиці Суду. Особливо неприпустимим є повторне нехтування правами особи у справах, які аналогічні до тих, де ЄСПЛ висловив свою правову позицію і визнав порушення Україною Конвенції.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 22 листопада 2012 р. у справі «Алешандрі проти Португалії» (*Alexandre v. Portugal*), (заява № 33197/09) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114664>
2. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 6 травня 1981 р. у справі «Буххольц проти Німеччини» (*Buchholz v. Germany*), (заява № 7759/77) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://echr.ketse.com/doc/7759.77-en-19810506/view/>
3. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 2 березня 1995 р. у справі «МакМайкл проти Сполученого Королівства» (*McMichael v. United Kingdom*), (заява № 16424/90) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://swarb.co.uk/mcmichael-v-united-kingdom-echr-2-mar-1995/>
4. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 24 квітня 2003 р. у справі «Сильвестр проти Австрії» (*Sylvester v. Austria*), (заяви № 36812/97 та № 40104/98) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.lcor.com/1315/?form_1155.replyids=748
5. *Справа* № 553/3599/15-ц. Архів Ленінського районного суду м. Полтави за 2015 рік.
6. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 16 грудня 1992 р. у справі «Німец проти Німеччини» (*Niemietz v. Germany*), (заява № 13710/88) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.worldlii.org/eu/cases/ECHR/1992/80.html>

7. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 26 березня 1987 р. у справі «Ліндер проти Швеції» (Leander v. Sweden), (заява № 9248/81) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://swarb.co.uk/leander-v-sweden-echr-26-mar-1987/>
8. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 3 квітня 2007 р. у справі «Копланд проти Сполученого Королівства» (Copland v. the United Kingdom), (заява № 62617/00) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.srb.com/case/copland-v-uk/>
9. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 29 червня 2006 р. у справі «Пантелеєнко проти України» («Panteleyenکو v. Ukraine»), (заява № 11901/02) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_274
10. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 4 травня 2000 р. у справі «Ротару проти Румунії», (заява № 28341/95) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO2445.html
11. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 12 березня 2009 р. у справі «Сергій Волосюк проти України» («Sergey Volosyuk v. Ukraine»), (заява № 1291/03) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO00443.html
12. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 25 березня 1983 р. у справі «Сільвер та інші проти Сполученого Королівства» (Silver and Others v. the United Kingdom), (заяви № 5947/72, 6205/73, 7107/75, 7113/75 та 7136/75) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://swarb.co.uk/silver-and-others-v-the-united-kingdom-echr-25-mar-1983/>
13. *Рішення* Європейського суду з прав людини від 25 березня 1992 р. у справі «Кемпбелл проти Сполученого Королівства» (Campbell v. the United Kingdom), (заява № 13590/88) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://swarb.co.uk/campbell-v-the-united-kingdom-echr-25-mar-1992/>
14. *Рішення* ЄСПЛ від 23 вересня 1998 р. у справі «Петра проти Румунії» (Petra v. Romania), (заява № 27273/95) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://echr.ketse.com/doc/27273.95-en-19980923/>
15. *Дженіс М.* Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування / М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі. — Київ : АртЕк, 1997. — 624 с.
16. *Федорова А. Л.* Міжнародно-правові зобов'язання України з Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 / А. Л. Федорова. — Київ, 2003. — 187 с.

REFERENCES

1. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 22 lystopada 2012 r. u spravi «Aleshandri proty Portuhalii» (Alexandre v. Portugal), (zaiava № 33197/09) [Judgment of the European Court of Human Rights dated 22 November 2012 in Alexandre v. Portugal (application № 33197/09)]. Available at: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-114664>
2. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 6 travnia 1981 r. u spravi «Bukhhholts proty Nimechchynu» (Buchholz v. Germany), (zaiava № 7759/77) [Judgment of the European Court of Human Rights of May 6, 1981 in the case of Buchholz v. Germany (Buchholz v. Germany), (application № 7759/77)]. Available at: <http://echr.ketse.com/doc/7759.77-en-19810506/view/>
3. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 2 bereznia 1995 r. u spravi «MakMaikl proty Spoluchenooho Korolivstva» (McMichael v. United Kingdom), (zaiava № 16424/90) [Judgment of the European Court of Human Rights dated March 2, 1995 in McMichael v. The United Kingdom (application № 16424/90)]. Available at: <http://swarb.co.uk/mcmichael-v-united-kingdom-echr-2-mar-1995/>
4. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 24 kvitnia 2003 r. u spravi «Sylvestr proty Avstrii» (Sylvester v. Austria), (zaiavy № 36812/97 та № 40104/98) [Judgment of the European Court of Human Rights dated April 24, 2003 in the case of Sylvester v. Austria (applications № 36812/97 and № 40104/98)]. Available at: http://www.lcor.com/1315/?form_1155.replyids=748
5. Sprava № 553/3599/15-ts. Arkhiv Leninskoho raionnoho sudu m. Poltavy za 2015 rik [Case № 553/3599/15-ts. Archive of the Leninsky District Court of Poltava region for 2015].
6. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 16 hrudnia 1992 r. u spravi «Nimets proty Nimechchynu» (Niemietz v. Germany), (zaiava № 13710/88) [Judgment of the European Court of Human Rights dated December 16, 1992, in case Niemietz v. Germany (application № 13710/88)]. Available at: <http://www.worldlii.org/eu/cases/ECHR/1992/80.html>
7. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 26 bereznia 1987 r. u spravi «Linder proty Shvetsii» (Leander v. Sweden), (zaiava № 9248/81) [Judgment of the European Court of Human Rights, dated March 26, 1987 in the case of Linder v. Sweden (Leander v. Sweden) (application № 9248/81)]. Available at: <http://swarb.co.uk/leander-v-sweden-echr-26-mar-1987/>
8. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 3 kvitnia 2007 r. u spravi «Kopland proty Spoluchenooho Korolivstva» (Copland v. the United Kingdom), (zaiava № 62617/00) [Judgment of the European Court of Human Rights dated April 3, 2007 in the Copland v. The United Kingdom case (application № 62617/00)]. Available at: <http://www.srb.com/case/copland-v-uk/>
9. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 29 chervnia 2006 r. u spravi «Panteleyenکو proty Ukrainy» («Panteleyenکو v. Ukraine»), (zaiava № 11901/02) [Judgment of the European Court of

- Human Rights dated 29 June 2006 in the case of Panteleyenko v. Ukraine (application № 11901/02)]. Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_274
10. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 4 travnia 2000 r. u spravi «Rotaru proty Rumunii», (zaiava № 28341/95) [European Court of Human Rights judgment of 4 May 2000 in the case of Rotaru v. Romania (application № 28341/95)]. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO2445.html
 11. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 12 bereznia 2009 r. u spravi «Serhii Volosiuk proty Ukrainy» («Sergey Volosyuk v. Ukraine»), (zaiava № 1291/03) [Judgment of the European Court of Human Rights dated March 12, 2009 in the case of Sergey Volosyuk v. Ukraine (application № 1291/03)]. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SOO00443.html
 12. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 25 bereznia 1983 r. u spravi «Silver ta inshi proty Spoluchenohto Korolivstva» (Silver and Others v. the United Kingdom), (zaiavy № 5947/72, 6205/73, 7107/75, 7113/75 ta 7136/75) [Judgment of the European Court of Human Rights of 25 March 1983 in the Silver and Others v. The United Kingdom case (applications № 5947/72, 6205/73, 7107/75, 7113/75 and 7136/75)]. Available at: <http://swarb.co.uk/silver-and-others-v-the-united-kingdom-echr-/25-mar-1983/>
 13. Rishennia Ievropeiskoho sudu z prav liudyny vid 25 bereznia 1992 r. u spravi «Kempbell proty Spoluchenohto Korolivstva» (Campbell v. the United Kingdom), (zaiava № 13590/88) [Judgment of the European Court of Human Rights, dated March 25, 1992, in Campbell v. The United Kingdom (application № 13590/88)]. Available at: <http://swarb.co.uk/campbell-v-the-united-kingdom-echr-/25-mar-1992/>
 14. Rishennia IeSPL vid 23 veresnia 1998 r. u spravi «Petra proty Rumunii» (Petra v. Romania), (zaiava № 27273/95) [Decision of the ECtHR dated 23 September 1998 in the case of Petra v. Romania (Petra v. Romania) (application № 27273/95)]. Available at: <http://echr.ketse.com/doc/27273.95-en-19980923/>
 15. Dzhenis M., Kei R., Bredli E. Ievropeiske pravo u haluzi prav liudyny: dzherela i praktyka zastosuvannya [European law in the field of human rights: sources and practice of application], Kyiv: ArtEk, 1997, 624 p.
 16. Fedorova A. L. Mizhnarodno-pravovi zoboviazannia Ukrainy z Ievropeiskoi Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [The international legal obligations of Ukraine on the European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms], Kyiv, 2003, 187 p.

Гуйван П. Право на справедливе судочинство відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Анотація. У статті здійснено дослідження сутності права на справедливий суд у контексті його адаптації до захисту конкретних прав особи. Вивчено європейську та українську практику судочинства у справах про охорону права на повагу до приватного і сімейного життя. Наведені приклади неналежного правозастосування національними судами при вирішенні спорів про захист персональних даних. Запропоновані шляхи удосконалення діяльності у досліджуваній сфері.

Ключові слова: персональні дані, справедливий суд, повага до приватного життя.

Гуйван П. Право на справедливое судопроизводство в соответствии с Конвенцией о защите прав человека и основных свобод

Аннотация. В статье проведено исследование сущности права на справедливый суд в контексте его адаптации к защите конкретных прав человека. Изучено европейскую и украинскую практику судопроизводства по делам об охране права на уважение частной и семейной жизни. Приведены примеры ненадлежащего правоприменения национальными судами при разрешении споров о защите персональных данных. Предложены пути совершенствования деятельности в исследуемой сфере.

Ключевые слова: персональные данные, справедливый суд, уважение к частной жизни.

Huivan P. The Right to a Fair Trial in Accordance with the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

Annotation. The article explores the essence of the right to a fair trial in the context of its adaptation to the protection of specific human rights. The European and Ukrainian practice of legal proceedings in cases concerning the protection of the right to respect for private and family life has been studied. Examples of improper enforcement by national courts in the resolution of disputes on the protection of personal data are given. The ways of improving activity in the field under investigation are suggested.

Key words: personal data, fair trial, respect for private life.